СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXX. | Число 224. | Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 27. вересня, 1922. | VOL. XXX. | No. 224. | Jersey City, N. J., Wednesday, September 27, 1922. | THREE CENTS

ЮНІЇ ХОЧУТЬ ПРОСТО АПЕЛЮВАТИ ДО НАЙВИСШОГО СУДУ

ШІКАҐО, 25. вересня. — Коли федеральний суддя Вилкерсон видав нині офіціяльно своє рішенне в справі заборони проти страйкуючих робітників зелізничих варстатів та урядників ріжних робітничих юній, оборона страйкарів не підносила проти сього ніяких формальних закидів, але заявила відразу, що вона вносить проти сього відклик до висших судів, та почала старатися, щоби справа перейшла відразу під юрисдикцію Найвисшого Суду Злучених Держав, котрий є остаточною інстанцією у федеральнім судівництві.

Для передання справи до Найвисшого Суду треба в сім случаю згоди ґенерального прокуратора (міністра судівництва), котрий ще не заявив, чи він годиться на внесенне юній.

СТРАЙКАРІ ВЕРТАЮТЬ ДО РОБОТИ ДУЖЕ ПОВОЛИ

БОСТОН, 25. вересня. — Мимо офіціяльно підписаної полагоди страйку варстатових робітників на зелізниці Бостон енд Олбані, робітники вертають до роботи дуже поволи. Досі зголосилося до роботи всего 150 страйкарів.

ЗЕЛІЗНИЦЯ НЕ ХОЧЕ ГОДИТИСЯ ЗІ СТРАЙКАРЯМИ

НЮ ЙОРК, 25. вересня. — Президент зелізниці Ню Гейвен заявив, що ся зелізниця не зробить з юніями страйкуючих варстатових робітників умови на условинах, предложених юніями, але буде приймати до роботи так страйкарів як і страйколомів. Вона хоче також, щоби зелізниці вільно було віддавати роботу коло направи льокомотив та возів другим підприємствам.

НЕ ХОТІЛИ ПРИВЕРНУТИ ПРАВА СТАРШИНИ

СИНСИНАТІ, Огайо, 25. вересня. — Зелізниця „Біґ Фор", роблячи угоду про закінчення страйку варстатових робітників, не захотіла привернути страйкарам права старшиньства.

Робітники, що вийшли були на страйк, мають бути поставлені поза старими робітниками, що не виходили на страйк, та поза новими робітниками, нанятими в час страйку.

РОБІТНИКИ ПОТВЕРДЖУЮТЬ ЗАКІНЧЕННЄ СТРАЙКУ

ГАНТІНҐТОН, Вест Верджінія, 25. вересня. — Страйкуючі варстатові робітники зелізниці Чізепік енд Огайо Рейлвей потвердили закінчення страйку.

ДОМАГАЮТЬСЯ ПІДВИШКИ ЗАПЛАТИ

ШІКАҐО, 25. вересня. — Зелізнича Робітнича Рада Злучених Держав почала переслуханне в справі просьби сиґналових робітників на великій части американської зелізничої системи, домагаючихся підвишки своєї заплати.

Представник юнії сиґналових робітників жадав, щоби теперішну заплату сих робітників, яка виносить від 45 до 75 центів за годину, була піднесена о 5 до 7 центів за годину. Він представляє коло 15,000 сиґналових робітників.

СТРАЙК МОРЯКІВ НА ВЕЛИКИХ ОЗЕРАХ

БОФАЛО, Ню Йорк, 25. вересня. — Предвиджуючи страйк моряків на кораблях, пливаючих по Великих Озерах, моряки починають уже тепер покидати роботу.

Страйк має початися дня 1. жовтня.

АМЕРИКА НЕ ДУМАЄ ПОКИЩО НИЩИТИ ВОЄННИХ КОРАБЛІВ

ВАШІНҐТОН, 25. вересня. — Секретар фльоти Денбі заявив нині, що американський уряд не думає покищо нищити воєнних кораблів, як до сього він зобовязаний на основі договору пять держав, заключеного на вашінґтонській міжнародній конференції для обмеження морських зоружень.

Злучені Держави почнуть зносити свої воєнні кораблі допёрва тоді, як усі держави, які заключили сю угоду, уже приймуть її після всіх вимогів своїх законів.

Покищо ще не приняли сеї умови формально Франція та Італія.

БЮРО ІМІҐРАЦІЇ ВІДКРИВАЄ ШИРОКІ ОБМАНЬСТВА В ІМІҐРАЦІЇ

ВАШІНҐТОН, 25. вересня. — Бюро Іміґрації при Департаменті Праці виступило зі сензаційними ревеляціями про широко розгалужену змову, якої ціллю є пачкувати до Злучених Держав іміґрантів, наркотики та горівку.

Після сих ревеляцій, осередком акції має бути остров Куба котрому дуже вигідно робити се все через своє близьке положенне до Злучених Держав. На ньому мають бути величезні підприємства, які займаються спроваджуваннем до Злучених Держав іміґрантів, яким не вільно приїхати на основі іміґраційних законів; в разі потреби ті бюра навіть переводили фальшиві потружа, щоби дати жінкам право приїхати до Америки в характері жен американських горожан. Подібні штудерні видумки роблять вони з пачкованнєм алькоголю. Підприємці мали поробити на сих безправних бизнесах великі суми гроша.

ЗА ІМІҐРАЦІЙНІ ОБМАНЬСТВА

НЮ ЙОРК, 25. вересня. — Федеральний окружний суд засудив Вілієма Александра, котрий свого часу був іміґраційним урядником в нюйорськім порті, на 13 місяців вязниці в федеральній тюрмі в Атлянті за те, що він належав до банди заговірників, котра пачкувала до Злучених Держав іміґрантів, хорих на ріжні пошесні недуги.

ҐРІЗЬБА СТРАЙКУ ПОРТОВИХ РОБІТНИКІВ

НЮ ЙОРК, 25. вересня. — Юнія портових робітників скликала конвенцію в справі акції щодо нового контракту з корабельними підприємствами на місце теперішнього контракту, що виходить з кінцем біжучого місяця.

ПЛЯНИ АМЕРИКАНСЬКОГО УРЯДУ ПРО ТОРГОВЕЛЬНУ ФЛЬОТУ.

Перед замкненнєм сесії конґресу в сенаті та його комісія ішла дуже цікава дебата над справою федеральної помочи для розвою американської торговельної фльоти.

Почав її сенатор Кінґ з Юти, в той спосіб, що вислав приватний лист до сенатора Джовнса з Вашінґтону, котрий він опісля умістив в стенографічних протоколах засідань конґресу, а в котрім він робить дуже поважні закиди урядовій федеральній корабельній раді. Закидає він межи инчим, що ся рада задумує в найблизшій будучности видати яких 400 мілїонів долярів народного гроша на допомогу приватним фірмам, межи инчим через будованнє для приватних людий кораблів по 70,000 тон містоти. Закидає далі Кінґ, що корабельна рада веде коштовну пропаґанду за своїм пляном коштом публичного гроша почерез публичні переслухання.

У своїй відповіди голова сеї ради Ласкер заявляє, що найбільші кораблі, які мають бути побудовані, були пляновані приватною компанією, котра однак домагається уряду позичку в сумі 25 мілїонів долярів на їх будову.

ПОЗОВ ПРОТИ ШПИТАЛЮ ЗА ВІДШКОДОВАННЄ

Родичі дівчинки Бланч Ворнеке, з Моггопек, Ню Йорк, пізвали шпиталь в Пікскил, Ню Йорк, за відшкодованнє в сумі 2,000 долярів. Позивають на тій основі, що шпитальна послуга попарила їх дитину горячою фляшкою в часі, коли дитина була під доглядом шпиталю підчас якоїсь недуги.

ПЕРЕДПРОГИБІЩИЙНА СЦЕНА.

В салуні на розі Десятої Евеню та 23-ої вулиці в Ню Йорку забив бартендер в неділю сполудня одного гостя, котрому було Тома Камерфорд на імя. Гість мав наперед вдарити бартендера фляшкою по голові а сей виняв револьвер та застрілив його.

Поліція, котра прийшла на гук вистрілу, зробила ревізію в салуні та найшла великий склад „гуча". На тій основі вона арештувала властителя за переступленне закона проти прогибіцію, а бартендера за душегубство та вживанне пального оружа.

ПОНАД СТО СТУДЕНТІВ В БУРСІ П. МОГИЛИ В КАНАДІ.

З англійської часописі „Саскатун Дейлі Стар" довідуємося, що до сеї пори понад сто студентів прибули до бурси ім. П. Могили в Саскатуні. Між студентами є 27, що ходять до публичних шкіл, 45 до колідджієт, 12 до учительського семінаря і 9 університет. Одинайцять студентів прибудуть до бурси по Різдві.

Найбільше студентів є з Саскачевану, а се з Мічем, Колонсей, Ростерн, Кридор, Редісон, Борден, Гвитков, Кенора, Йорктон, Кемсек і Прілейт. Певне число студентів походить з ин. західних провінцій а оден студент з Торонта.

Постійний розвій бурси, яка є надсектанська і до якої мають вступ студенти ріжної релігії, можна завважити по незвичайнім зростови числа її питомців: коли в першім році істновання в бурсі було лише 34 питомці то їх число тепер потроїлось.

ПЕРЕВІЗ НА АМЕРИКАНСЬКИХ КОРАБЛЯХ.

Федеральна Корабельна Рада оголосила недавно свої обрахунки про водний торговельний рух в Америці. Виходить зі сього розрахунку, що американські торговельні кораблі перевезли 52 процент товару, перевезеного водою з американських портів.

Як виходить з обчислень, найбільшим портом в Злучених Державах є Ню Йорк, через котрий за рік перейшло товарів на загальну вагу 18 мілїонів тон (тона по 2 тисячі фунтів). Другим портом щодо величини торговельного руху є Ню Орлінс, третим Порт Артер, четвертим Філядельфія, пятим Ґалвестон, шестим Болтимор, семий Бофало, осьми Бостон.

Разом, через американські порти перейшло за один рік товару на загальну вагу 80 мілїонів тон.

МАСА СТУДЕНТІВ ВПИСУЮТЬСЯ НА АМЕРИКАНСЬКІ УНІВЕРСИТЕТИ.

Про велике число студентів, що запишуться сього шкільного року до американських університетів, свідчить межи число, яке записалося на університет в Сиракюз, який не зачисляють до найбільших університетів в Америці. Досі вже мало там записатися понад 7.000 учеників.

300,000,000,000 ПАПЕРОВИХ КОРОН.

ВІДЕНЬ, 24. вересня. — Австрія має вже тепер 300 білїонів (мілїярдів) паперових корон. Се є страшна і нечувана сума, але за всі ті гроші австрийської републики ніхто не дав би навіть 10 мілїонів долярів.

Тут оповідають про таку пригоду з австрийськими коронами.

Один тиждень збіглець найняв собі фякра, а коли сей завіз його на призначене місце, збіглець спитався його, кілько він йому має заплатити.

— 100.000 корон, відповів візник.

— Я маю лише 20 корон, сказав чужинець і дав йому золотівку.

— То нічого, я маю здачу, відказав візник?

— Що ви кажете? Здачу? — питається подорожний.

— Так, маєте решту 60,000 корон.

УТОПИВСЯ ПРИ ОГНИ.

На Норт Ривер в Ню Йорку займився в неділю один корабельний причал. На алярм надплили чотири американські воєнні кораблі, що стоять тепер на ріці Гудсоні. Воєнні кораблі почали своїми машинами гасити причал. Підчас того гашення один американський моряк впав у воду та втопився.

НА ПРИВІТ УКРАЇНСЬКОМУ ХОРОВИ.

Головний Комітет привитання Українського Хору після його приїзду до Америки ухвалив на своїм останнім засіданню дня 7. вересня слідуюче:

1. Щоби зазнайомитися з членами хору, буде устроєний для Хору бенкет в готелю Пенсильвенія в Ню Йорку ще перед першим прилюдним виступом, значить перед днем 5. жовтня. На бенкет можуть зголошуватися лише Українці й Українки до дня 30 вересня б. р., за надісланнєм коштів 5 долярів на адресу: **Mr. S. Yadlovsky, P. O. Box 53, Jersey City, N. J.** Стрій на бенкет для мущин не конче вечірний, але темної краски.

2. Сей бенкет має мати характер загальний, а не місцевий, нюйорський.

3. Українська громада Ню Йорку може привитати Хор на самім концерті, за попереднім порозумінням з імпрессаріом, п. М. Рабіновом. Тесаме відноситься і до инших українських кольоній в тих місцевостях, через які Хор буде переїздити.

4. Вказівки, як мають витати Хор поодинокі місцевости, будуть видруковані в своїм часі в українських ґазетах. Тимчасом громади нехай поорґанізують хвилеві комітети для привитання Хору.

5. Для помочи місцевим комітетам в інформованню місцевих американських газет про українську пісню та українських музиків буде незабаром видана маленька брошура в англійській мові. Замовлення на ню належить висилати до п. С. Ядловського.

Справлена програма поїздки на місяць жовтень с. р. слідуюча:

5. жовтня — Ню Йорк, Карнеґі Гол.
6. жовтня — Филаделфія, Па., Акедемі оф Мюзик.
8. жовтня — Ню Бедфорд, Месс., Олімпія Тієтер (пополудні).
9. жовтня — Ню Гейвен, Конн., Вулсей Гол, Єйл.
10. жовтня — Спрингфилд, Месс., Мюнисипел Одиторіюм.
11. жовтня — Гартфорд, Конн.
12. жовтня — Вилиємставн, Месс., Вилиємс Каледж.
13. жовтня — Бостон, Месс., Сімфоні Гол.
14. жовтня — Правиденс, Р. Ай.
15. жовтня — Ню Йорк, Гиподром.
16. жовтня — Бруклин, Н. Й., Акедемі оф Мюзик.
17. жовтня — Вилмингтон, Дел.
18. жовтня — Болтимор, Мд., Лірік Тієтер.
19. жовтня — Линчбург, Верджінія.
20. жовтня — Ричмонд, Верджінія.
21. жовтня — Гемптон, Ва., Гемптон Інститут Метіні (пополудні).
21. жовтня — Норфолк, Ва. (вечером).
23. жовтня — Вашингтон, Д. К.
24. жовтня — Питсбург, Па., Карнеґі Мюзик Гол.
25. жовтня — Янгставн, Огайо.
26. жовтня — Ейкрон, Огайо.
27. жовтня — Лайма, Огайо.
28. жовтня — Дітройт, Миш., Оркестра Гол.
29. жовтня — Клівленд, Огайо, Мєсоник Гол.
30. жовтня — Шікаго, Ілл., Оркестра Гол.
31. жовтня — Ракфорд, Ілл., Тебалаг Темпел.

Дальша рута буде подана до публичного відома пізнійше.

Проситься українські громади, в яких відбудуться концерти протягом місяця жовтня, сейчас приступити до заложення у себе місцевих комітетів привитання У. Н. Хору і повідомити про вибір Головний Комітет Привитання на руки п. С. Ядловського.

ЗА КОМІТЕТ ПРИВИТАННЯ У. Н. ХОРУ:

С. Ядловський, В. Лотоцький, О. Ревюк, Е. Якубович, Д. Штогрин, А. Цурковський, Т. Грицей, о. Д. Сембратович, о. В. Лотович, о. Л. Левицький, Др. С. Гриневецький, В. Кузів, О. Стеткевич, Др. С. Демидчук, Г. Герман.

ПРОЦЕС ФЕДАКА ЗАЧАВСЯ У ЛЬВОВІ ДНЯ 18. С. М.

ЛЬВІВ, 10. вересня. — Процес проти Степана Федака і товаришів, який був назначений на 6. с. м., перенесено на понеділок, 18. с. м.

Розправа має потривати 12 днів і скінчиться при кінці с. м. До оборони зголосилось 64 оборонців.

ДЕЛЕҐАЦІЯ ГАЛИЦЬКОГО УКРАЇНСЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА В ЖЕНЕВІ

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 1. вересня. — Дня 30. серпня, 1922, приїхала сюди делеґація Галицького Правительства, яка має предложити Зборови і Раді Ліґи Народів домаганнє в справі увільнення Східної Галичини з польської окупації.

В склад делеґації входять: др. Кость Левицький, др. Степан Витвицький і о. Жан (з Канади).

ЛЯХИ РОЗБИВАЮТЬ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНСЬКУ ҐІМНАЗІЮ

ЛЬВІВ, 10. вересня. — Тутешній дневник „Діло" подає отсю телеґраму з Добромиля, в Галичині:

Добромильське староство розігнало поліцією з наїженими баґнетами учеників з приватної української ґімназії в Добромилі, істнуючої вже два роки. Школу замкнено.

НИЩЕННЄ УКРАЇНЦІВ НА „РАДЯНСЬКІЙ" УКРАЇНІ

РОЗСТРІЛ КОЗАЧОЇ РАДИ. — АРЕШТОВАННЄ СЕРГІЯ ЄФРЕМОВА. — ПОГРОМ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ.

БЕРЛІН, 11. вересня. (Вл. кор. „Свободи"). — З Харкова офіціяльно сповіщають, що Всеукраїнський Центральний Виконавчий Комітет („ВУЦИК") одкинув прошенне оборони про помилуванне засуджених київським ґуберніяльним революційним трибуналом на найвисщу кару членів проти-большевицької козачої ради. Присуд над засудженими виконано.

З приватного листа, який цими днями на дійшов сюди з України, довідуємось, що з місяця серпня знов пійшла нагінка на українську інтеліґенцію на „радянській Україні". У Києві та інших містах переводено силу арештовань серед представників української інтеліґенції. Арештовано Сергія Єфремова і богато інших, імена яких ще невідомі.

Рівночасно РОЗГРОМЛЕНО ЧИМАЛО УКРАЇНСЬКИХ ЕКОНОМІЧНИХ ТА КУЛЬТУРНИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ.

Для оцінки відносин на радянській Україні дає дуже богато матеріялу слідуючий короткий уступ з того приватного листа:

„Я вже другий рік марно стараюся дістати якунебудь посаду, але все безуспішно, а то лише тому, що я Українка"...

Пише це дуже інтеліґентна, освічена й заслужена для української справи особа.

ЗАПОВІДАЮТЬ ДИКТАТУРУ В ГРЕЦІЇ

АТЕНИ, столиця Греції, 24. вересня. — Тутешні впливові грецькі політики заявляють, що в Греції заноситься на важні політичні події.

Король Константин має покликати до власти премієра-диктатора, імовірно ґенерала Метаксаса, котрого завданнєм буде обороняти теперішнє правліннє в Греції і зібрати сильну армію для оборони Тракії перед наступом війск турецьких націоналістів.

ТУРЕЦЬКЕ ВІЙСКО ТАКИ НАСТУПАЄ НА ДАРДАНЕЛІ

ЦАРГОРОД (Константинополь), столиця Туреччини, 25. вересня. — Правительство Кемала паші повідомляє з Анґори (тимчасового осідку правительства в Малій Азії) урядово, що дві дивізії кавалерії з його армії, в числі 3,000 жовнірів, заняли Ерен-Кеї (10 миль на південь від британських позицій коло Ханаку).

Головна армія Кемала паші віддалена всего 15 миль від Ханаку.

Британський ґенерал Геррингтон остеріг уряд Кемала паші перед наслідками того наступу, але як видно, досі він не отямився.

ТУРКИ НЕВДОВОЛЕНІ З АЛІЯНТСЬКИХ ПРЕДЛОЖЕНЬ

ЦАРГОРОД (Константинополь), столиця Туреччини, 25. вересня. — Представник уряду Мустафи Кемала паші, Гамід бей, заявив, що його уряд не може приняти аліянтських предложень, бо в них міститься домаганнє, щоби в части Тракії і на морі Мармора не було жадних військових установ, а не унеможливило би Туреччині привезти з Малої Азії війско на оборону Тракії.

КАЖУТЬ, ЩО ТУРЕЦЬКИЙ СУЛТАН УСТУПИТЬ

ЦАРГОРОД (Константинополь), столиця Туреччини, 25. вересня. — Турецький султан Ахмед VI. має гадку уступити наслідком побіди націоналістів під проводом Мустафи Кемала паші.

Він, кажуть, вислав вже свої дорогоцінности заграницю.

ГРЕКИ КЛИЧУТЬ ВЕНІЗЕЛОСА

АТЕНИ, столиця Греції, 25. вересня. — Грецький міністерський кабінет на вістку про те, що бувший грецький премієр Елевтеріос-Венізілос, котрий живе заграницею, заявив, що є ще змога відзискати Тракію для Греції, постановив запросити його яко надзвичайного представника Греції заграницею, щоби поміг для вратовання Тракії для Греції.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3. 1917. authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$?

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПОЛЬСЬКІ ВИБОРИ І СХІДНА ГАЛИЧИНА.

Львівський український дневник „Діло" з 10. с. м. оголошує:

Всі найвищі політичні чинники галицько-українського народу, а саме: Українська Національна Рада, Українська Міжпартійна Рада, Ширший Народній Комітет української трудової партії, Ширший Заряд української радикальної партії, Управа української християнсько-суспільної партії, Управа української соціяльно-демократичної партії та Руський Виконуючий Комітет — постановили не брати участи у виборах до польського „сейму" і „сенату".

Годиться з натиском зазначити, що виборча абстиненція (здержанне) відноситься як до самого виборчого акту так і до всіх вступних підготовань до виборів. Не від річи буде згадати, що у виборах, як і передвиборчих актах можуть брати участь тільки горожани польської держави, а Східна Галичина згідно з твердженнем Ради Ліги Народів лежить поза границями Польщі.

ІНТЕРПЕЛЯЦІЯ В ІТАЛІЙСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ.

ІНТЕРПЕЛЬОВАНО У СПРАВІ ВИКОНУВАННЯ СУДІВНИЦТВА У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ ІМЕНЕМ ПОЛЬСЬКОЇ РЕПУБЛИКИ ТА КОНСТРУОВАННЯ ПРОЦЕСІВ О ГОЛОВНУ ЗРАДУ.

Дня 28. серпня с. р. вніс посол Спартако Фаццарі (група Джолітія) інтерпеляцію в італійському парляменті у справі справовання судівництва у Східній Галичині іменем польської республики та конструовання на тій території процесів о головну зраду, яка в дослівнім перекладі звучить:

Запитую міністра для закордонних справ, щоби зватися чи італійське правительство є поінформоване, що польська держава виконує в часово мілітарно окупованій нею Східній Галичині судівництво в імени польської републики, та що конструує проти горожан Східної Галичини процеси о головну зраду;

Чи італійське правительство має намір зрезигнувати з права суверенности, яке арт. 91 сан-жерменського договору признає Італії разом з головними союзними і запризвненими державами, — і стати спільником постійного нехтовання Польщею арт. 91, — не інтервеніючи в ціли усунення режиму, який представляє собою насильне нарушенне міжнародного права і глум з духа і тексту договорів;

Чи не вважає вказаним якраз під теперішню хвилю утвердити дійсне пошановання сан-жерменського договору супроти кождого, хто думав би, або показав би, що вважає його мертвою буквою.

Жадається відповіди на писмі.

ГОРОЖАНСТВО ЖІНОК.

Сими днями входить в Злучених Державах новий закон про приниманне американського горожаньства та втрату його жінками.

Збираючи в коротких словах суть нового закона, його можна схарактеризувати яко один крок вперед для повного зрівнання мущин зі жінками. Річ природна, що таке зрівнанне з одної сторони приносить певні полекші. Полекшою можна назвати постанову закона, що Американка, себто американська горожанка, виходячи заміж за мущину, що після американського права вважається чужинцем, не приймає горожаньства свого мужа, як се постановляло американське право досі, не стає чужинкою, але й по шлюбі задержує своє американське горожаньство. Се може мати велике значінне для її маєткових обставин, не кажучи вже нічого про політичні наслідки постанови.

З другої сторони закон консеквентно заводить певні утруднення щодо набування права горожаньства жінками. Він постановляє, що на будуче женщини, що виходять заміж за мущин, які вродилися або стали американськими горожанами, не будуть ставати на основі свого подружа американськими горожанами. Значить, жінка, що не є американською горожанкою, виходячи заміж, лишиться на далі горожанкою тої держави, якої держави горожанкою вона булаби, якби заміж не виходила. Инчими словами, коли жінка, замiжна чи не замiжна, схоче стати горожанкою Злучених Держав, то вона мусить старатися о се в такий самий спосіб, в який стараються мущини, себто заявляти волю стати горожанкою, перебути відповідний час в Злучених Державах, здавати горожанський іспит, переходити всі судові формальности та вибирати другі горожанські папери.

Ся власне друга частина закона відноситься передусім до жінок-імігранток. Для них сей закон означає нові трудности. На будуче вони будуть мусіти здобувати для себе горожаньство Злучених Держав своїм власним трудом. Не великий се труд, але й він для богато жінок є понад сили. Для тих, однак, що можуть його взяти на себе, він повинен вважатися пробою своєї сили, енергії, інтелігенції. Українські імігранти в Злучених Державах можуть мати також поважний політичний вплив, тепер, коли жінки в Злучених Державах мають виборчі права. Сей вплив вони можуть ужити на користь свому старому краєви, з котрого вони вийшли. Однак, до здобуття його треба буде власних старань жінок, власної праці коло здобуття американського горожаньства, а потім зложення організації українських жінок-горожанок. Українське жіноцтво повинно підняти визов, який їм кидає закон про жіноче горожаньство, і своєю енергічною працею показати, що й українська жінка не стоїть по заду жінок других народів.

БІЛИЙ ТЕРОР У ГАЛИЧИНІ.

ХВИЛЯ АРЕШТОВАНЬ І РЕВІЗІЙ. — 25-та РЕВІЗІЯ В ЖІНОЧІМ МОНАСТИРІ. — ЖАНДАРМИ БЮТЬ! — КАРИ ЗА НЕУЧАСТЬ У ВИБОРАХ. — ТАК КАЖЕ НАРОДНЯ ЧЕСТЬ!

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Події у Східній Галичині розвиваються *crescendo*. Кождий новий день приносить усе нові трівожні відомости про загострення відносин у краю. Ціла Галичина нагадує тепер жерло вулькану, в якім усе кипить, гремить і хвилюється.

Нова хвиля польського терору, яка в останніх днях бушує в Галичині, наразі домінує над усім иншим. Ляхи нібито дають собі сатисфакцію за кілька останніх місяців релятивної бездіяльности. Вони не то хотять надолужити „упущений" час, не то стараються хоч в осінні „погуляти", бо невідомо, кому належатиме в Галичині застрашний день.

Так чи так, а українська людність в останніх днях знов мусить випивати до дна келех страждань і пониження. Ляхи вриваються в українські мешкання, не розріжняючи дня від ночи, перевертають усе, як кроти, й незалежно від наслідків ревізій тягнуть українських мучеників до арешту. Так, у Львові знов арештовано студентів Снака, Носика і Бубу, а також селянина С. Гансу, причім останнього **арештовано лише за те, що він говорив по вулиці по українськи.**

З особливою брутальністю, ба навіть безсоромністю, відбуваються ревізії по українських інституціях. Серед темної ночи, найрадше між 3. і 4. годиною, коли „все добрее лягає, а все недоброе встає", пяні польські жовніри та поліцаї з гуком та лайкою вриваються в брами. „Отверай, браме, бо вимеме!"... Такі нічні ревізії відбулися в останніх днях у львівським українськім „Домі інвалідів" та в сиротськім захисті при монастирі С. С. Василіянок у Львові. Ще інваліди, які за свого віку досить лиха скоштували, з великою відпорністю могли спокійно приняти непрошених гостей. Але можна собі уявити, що ділося з бідними сестрами-Василіянками та малолітніми українськими сиротами, збудженими серед ночи такими нападом!

А втім у сучасній Галичині, милостю доброї антанти відданій на поталу Ляхам-яничарам, навіть сестри-черниці мусять мати, не аби який, „військовий" досвід. Досить сказати, що в тім самім сиротськім захисті польські ревізії вже відбулися **двайцять пять разів**. Цим разом то отже була ніби „ювилейна" ревізія. Маючи таку велику практику, бідолашні сестри та сироти мимоволі вже призвичаїлись до таких милих одвідин...

У парі з ревізіями та арештуваннями, як то й досі бувало, йдуть **фізичні насильства над арештованими Українцями.** Ще щастє, коли ревізія кінчається нічим, і хоробрі оборонці польського „державного ладу",назнущавшись над переляканими невинними жертвами, відходять з порожніми лапами до своїх постерунків. Але горе тому, хто в нинішних страшних днях попадає в їх лапи: найменше він стратить здоровлє, але як не має щастя, то може й життя позбутися.

Свіжою ілюстрацією до цих слів можуть послужити пригоди кількох українських робітників, арештованих цими днями в Болехові. Жандарми Новак і Кулечко запровадили арештованих до корчми і там **до крови їх скатували**. Опісля на поліційним постерунку **арештованих бито в другий раз, і то так, що жандарми підставляли миску, щоби кров не йшла на підлогу.** Коли батько одного з побитих робітників став прохати, щоб його сина так не катували, то жандарми викинули старого за двері, викрикуючи: **„Ідзь, руська свьіне!"** У магістраті **поліцаї били арештованих у третій раз**, так що навіть польська кухарка втекла до сусідів, кажучи, що не всилі слухати крику катованих людей.

Оттаке то діється в Галичині саме під час загального збору Союзу Народів у вільній швайцарській Женеві, де виголошуються такі гарні промови про рівність і братерство народів, про охорону національних меншостей. Теорія — і практика.

Де причина такого раптового загострення білого польського терору в Східній Галичині? Властиво Полякам не треба для того ніякої особливої причини: досить того, що вони Поляки, а ми Українці. Але тут справді є ще також особлива причина, а то — **вибори до польського сойму. Хоч питання, чи відбудуться вибори в Сх. Галичині,** ще й до нині не може вважатися остаточно вирішеним, бо Варшава таки здорово боїться нагання з Лондону, — а проте приготовання до тих виборів провадяться цілою силою. А що непохитна воля українського населення не допустити до виборів є вже занадто відома, то треба зломити ту волю, залякати край, тероризувати людність. На кождий випадок може придасться.

До чого доходить те залякуванне, видно з того, що польська влада навіть насмілюється грозити Українцям великими грошевими карами, наколи-б вони відмовились од участи в польській виборчій комедії. Так сталося на Гусятинщині, де дня 23. серпня було скликано надзвичайну сесію війтів і громадських писарів, причім староста наказав їм „під страхом карних наслідків" зладити виборчі реєстри й скласти виборчі комісії по громадах. Коли-ж один війт запитав, що буде, коли люде не схотять іти до виборчих комісій, то староста сказав, що **відповідна особа мусить приняти „мандат" на члена комісії, бо инакше на неї наложиться 20 тис. мп. як першу кару, а потім і 40 тисяч, як другу кару.**

Таке накидуванне „мандатів" до виборчих комісій, ба навіть кандидатур до сойму, практикується нині в Галичині незвичайно широко. Людина, що називається, ні сном ні духом не гадає про те, щоб провадити чужими виборами або йти до чужого й ворожого сойму. А одного прегарного дня та людина на своє власне превелике здивованнє читає десь у польській газеті чи на афішах, розліплених на парканах, що її імя стоїть на листі членів виборчої комісії чи серед кандидатів. Отсе вже дійсно „без мене мене оженили!"...

Великої втіхи від того накидування „мандатів" і кандидатур польська влада досі не мала. Не зважаючи на всі залякування, навіть на виразний терор, галицькі Українці як один муж рішучо противляться всім спробам затягнути їх у той брудний виборчий „інтерес". Кого не призначать чи не запросять Ляхи — диви, через день або два вже є в „Ділі" лист заінтересованої особи, з якого сконстатовується, що ляцька провокація й на цей раз не вдалася.

Останні такі листи надійшли **зі Стрия** від д-ра А. Герасимова, д-ра Є. Калитовського, д-ра І. Бачинського й д-ра В. Калуського, **з Тернополя** — від д-ра Ст. Чикалюка й свящ. В. Громницького, **з Золочева** — від д-ра Йос. Застриця. Усіх цих осіб, рівно як і багатьох инших Українців, Ляхи намагались затягнути до участи в виборчій акції, чи то на ролі лицедіїв, чи то на ролі свідків. Але ні лицедіями, ані свідками в цій недостойній комедії свідомі Українці бути не хотять, бо **так каже народня честь.** А орієнтація на власну народню честь панує тепер серед українсько-галицького народу над усіма иншими.

Ця орієнтація, одиноко достойна для високо свідомого й державно-дозрілого народу, набрала нині серед української суспільности Сх. Галичини такого міцного й тривкого ґрунту, що ніякий терор, хоч би й який скажений та безоглядний, не зможе тут нічого змінити.

Берлін, 11. вересня.

Радянин.

З ДВОХ ДНІВ.

ВІДОМОСТИ ПРО АКТИ ТЕРОРУ В ГАЛИЧИНІ.

(Від власного кореспондента).

Дістав я почтою „Громадський Вістник" з 31. серпня і „Діло" з 1. вересня („Діло" почало виходити замість „Громадського Вістника"). В сих двох числах знаходяться отсі відомости про акти терору в Галичині, звернені проти польських властий і взагалі Поляків:

Польська „Газета Цодзенна" подає, що на **СТАНИСЛАВІВСЬКОГО ВОЄВОДУ ЮРИСТОВСЬКОГО виконано замах.** Газета висловлює здивування, чому власти і польська преса держать сей замах в тайні.

Польська „Газета Поранна" доносить, що дня 28. серпня кинено до **ПОСТЕРУНКУ ПОЛІЦІЇ В ЯВОРОВІ дві ручні гранати, які вибухли з великою силою. Цілий будинок знищений.** Один поліцай ранений в ногу, инші функціонарі не були тоді присутні в будинку. — Того самого дня вбухла **ПОЖЕЖА В БУДИНКАХ ГРАФА ДЕМБІЦКОГО.** — „Газета Поранна" думає, що замах і пожежа є ділом „політичней шайкі".

Польський „Дзенник Людови" доносить: В ночи 12. серпня **НАФТОВИЙ ШЛЮБ В КОСМАЧИ ОБЛИТО БЕНЗИНОЮ І ПІДЛОЖЕНО ДВА ДИНАМІТОВІ НАБОЇ.** Нічні сторожі усунули динаміт і погасили огонь. В тім самім часі в ближніх лісах в Березовій Бани арештовано Михайла Шнайдера і Антона Кульбаку, які сюди зайшли з Чехо-Словаччини. Вони признались, що зорганізували „банду", яка мала на меті **РОЗОРУЖУВАТИ ПОСТЕРУНКИ ПОЛЬСЬКОЇ ЖАНДАРМЕРІЇ, щоби викликати заворушення у Східній Галичині.** Арештованих відставлено до вязниці.

В ДАШИВІ коло Стрия згоріла велика стодола зі збіжем в монастирі римо-католицьких оо. Салезіянів.

В дорогичинськім повіті приділено землю для здемобілізованого польського жовніра Людвика Корта і для инших легіоністів. Одної ночи невідомі особи **ПІДЛОЖИЛИ ОГОНЬ** під будинки кольоністів. Усі будинки з зібраним збіжем і сіном згоріли.

В селі Дулібах коло Стрия явився 23. серпня вечером перед громадською радою якийсь чоловік і попросив одного парібка, щоб той викликав начальника громади Гриня Корчака. Тимчасом вийшло двох инших господарів, які робили варту. Один з них, Кущак, є подібний до Корчака. Коли другий господар пішов знов до середини, невідомий чоловік **ЗАСТРІЛИВ КУЩАКА** і втік, лишаючи картку з написом: **„СМЕРТЬ ЗРАДНИКАМ!"** (Для зрозуміння сеї справи треба пояснити, що в газетах появилася була відомість, що начальник громад Корчак підписав іменем громади заяву з домаганнем прилучення Галичини до Польщі. Тепер Корчак в українській пресі заявляє, що він такої заяви не підписував та що польські власти сфальшували цілу заяву. Невідомий чоловік, який через помилку застрілив Кущака, видно хотів застрілити Корчака за підписанне тої заяви. — М. Л.)

В Камінці Струмиловій невідома рука **СПАЛИЛА ЗЕЛІЗНИЧИЙ МАГАЗИН.** Того самого дня **ПЕРЕТЯТО ВОДОПРОВОДИ**, щоб унеможливити гашенне пожежі. — В однім з недалеких сіл **СПАЛЕНО БУДИНКИ ПОЛЬСЬКИХ КОЛЬОНІСТІВ.** В одного кольоніста згоріло 16 штук худоби.

Польська „Газета Цодзенна" доносить, що крім замаху на будинок поліції в Яворові (диви висше) того самого дня **ПІДЛОЖЕНО ДИНАМІТ ПІД ЗЕЛІЗНИЧІ ШИНИ НА СТАЦІЇ.** Вибух знищив шини. Далі та сама газета доносить, що на лінії Львів-Жовква **ПЕРЕРВАНО ТЕЛЕГРАФІЧНІ ДРОТИ.**

В Стрільчисках коло Мостиск поліція арештувала Франка Калимона в хвилі, коли він **ПІДКЛАДАВ ДВІ БОМБИ ПІД МІСЦЕВИЙ ПОЛЬСЬКИЙ МЛИН.**

* *
*

Стільки відомостий тільки з двох чисел українського часопису. При тім треба мати на увазі, що українські часописи подають такі відомости **ТІЛЬКИ ЗА ПОЛЬСЬКОЮ ПРЕСОЮ**, бо инакше польські власти причепилися-б до них, що вони стоять у зносинах зі справцями замахів.

Як бачите, всі ті замахи звертаються або проти польських державних установ або проти польських зайдів, які розсілися на українській землі і хотять панувати над українським народом.

Гайдельберг, 3. вересня, 1922.

Др. Михайло Лозинський.

З ДНЯ.

Большевики кажуть, що правительство Петрушевича видає забогато гроший, а один Чічерін видав десять разів більше вчасі свого кількатижневого побуту в Ґенуї аніж ціле правительство Петрушевича видає на цілий рік.

—о—

Убранне і циліндер, які Чічерін був купив на королівський обід в Ґенуї, коштували більше як удержанне цілої української делеґації в Ґенуї.

—о—

Большевики видають на пропаганду (головно на видання не робітничі, але призначені для информовання капіталістів, які вони можуть бизнеси робити в Росії) сотки мілонів не рублів але долярів, а їх агенти кричать, що Українці видають сотки тисяч долярів на агітаційну оборону своєї державности.

—о—

Замітно, що українська державна пропаганда заграницею не подобається московським царистам, московським большевикам, і ляхам.

Проти України вони все які рідні братя.

—о—

Большевики ганьблять український державний рух, називаючи його капіталістичним, хоч добре знають, що Українці се робітники і селяни, отже український державний рух мусить бути робітничо-селянський.

А про свій державний рух кажуть большевики, що се пролетарський, хотяй добре знають, що пролетар в Росії се найнещасливійший чоловік у світі, котрий до того і всіх прав позбавлений, а комісари все добро пролетарів з великою комісарською надутостю і ласкою роздають заграничним капіталістам.

—о—

Кажуть, що товсті люди повинні їхати до Росії, щоби при помочі голоду стягнутись і стратити на вазі, але добре також їхати в Росію і тим, що напомпувались большевицькою блягою, аби на місці большевицького раю і царства піднали сей блоф зблизка і самі вилічились з нього. Бо кажуть, що кождий чоловік таки самий собі найліпший лікар.

—о—

Тепер в Москві за одного американського доляра 7 мілонів большевицьких рублів.

То значить, що пролетар, який має в Америці тільки одного доляра, в раю (в Росії) стає мілонером.

Хто хоче їхати за мілонами?

—о—

В Москві один фунт пшениці коштує 1 мілон рублів. Се значить тисячу тисяч рублів.

Як є у фунті 1,000 зерен, так кожде з них коштує 1,000 рублів.

З уваги на те ми проектуємо Ленінови, аби покинув паперові рублі, а запровадив пшеничні.

Чи не ліпше зерно пшениці назвати тисячкою рублів?

Нехай кождий ангел в раю носить зі собою по кишенях пшеницю (як нема пшениці, то просо або гречку) і платить зерном.

Наприклад як за стріткару треба платити 5 тисяч рублів, то ангел, що всідає до стріткари, дає ангелови, котрий ронує кару, 5 зерен пшениці (проса, або гречки), а ще одно зерно яко тіп.

—о—

Один большевицький комісар в місті Кострomі, в Московщині, запросив Американця на обід. Обід був дуже виставний і богатий.

Американець, котрий туди привіз був поживу для голодних, здивувався і сказав:

— Як бачу, то у вас не всі голодують!

— За нас комісарів нарід передівсім дбає, сказав комісар. Собі відіймає, а нам дає, аби було кому над ними правити.

Але в сій хвилі привели перед комісаря 20 голодних закутих в кайдани селян, котрі, як „червоні жовніри" рапортували, не хотіли дати для комісарів хліба, і тому „мусіли" їх привести до тюрми.

Отже справа вияснилась.

ПОВІДОМЛЕННЄ

В СПРАВІ ПРИНЯТТЯ УКР. НАЦ. ХОРУ.

Отсим повідомляється, що принятте Укр. Нац. Хору відбудеться в готели Пенсильвенія дня 3. жовтня о годині 7.30 вечером.

Всі, котрі хотять взяти участь в привитанню, зволять прислати по $5.00 на адресу:

S. YADLOWSKY,
Box 53, Jersey City, N. J.
не пізнійше як до 30. вересня.
Комітет Привитання.

ПОЛЬСЬКИЙ ПРОЄКТ „ВОЄВУДСЬКОЇ АВТОНОМІЇ" ДЛЯ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ

Львівська вшехпольська ґазета „Слово Польске" з 6. с. м. подає дослівний текст проєкту „воєвудської автономії" для Східної Галичини, який звучить так:

§ I. У воєвідствах львівському, станиславівському і тернопільському будуть покликані до життя воєвідські соймики, як найвищий орган воєвідської автономії.

§ II. В обсяг воєвідської самоуправи входять: 1) справа віроісповідань; 2) справа публичної освіти за виїмком университетів і зрівнаних з ними шкіл; 3) справа публичної добродійности; 4) справа публичних доріг воєвідських, повітових і громадських, та льокальних зелізниць; 5) справи аґрарні та аґрарної реформи і усі засоби, які служать до підпертя хліборобства; 6) підпирання промислу і торговлі; 7) примінення державних законів в справі використання вод для меліорації і для узискання розгонової сили; 8) примінення державних законів про організацію громад і повітів; 9) буджет приходів і видатків воєвідської самоуправи та рахункові замкнення; 10) врешті инші справи переказані соймикам через сойм польської републики.

§ III. В повищих справах соймик має право ухвалювати обовязуючі закони на просторі воєвідства, а на основі законів ухвалювати постанови адміністраційної натури.

Всякі рішення соймиків мусять узгляднювати постанови конституції польської републики та тих законів, які її доповнюють і які в ній покликані.

Рішення в справах згаданих в II. ст. уступах 1, 3,4 і 7 мусять крім того придержуватись границь начеркнених в тих справах державними законами.

§ IV. До кождого воєвідського рішення потрібна ухвала соймику, та санкція президента польської републики з контрасиґнатою премієра міністрів.

§ V. Число членів соймику буде устален в той спосіб, щоби на кождих 25.000 мешканців воєвідства припадав один член соймику. Число 25.000 треба одначе в даному випадку так обнизити, щоби на кожду з національних курій в соймику припало найменче двайцять членів.

§ VI. Чинне і пасивне виборче право до соймику прислугує усім мешканцям воєвідства, яким прислугує виборче право до сойму польської републики. Членів соймику вибирає населення воєвідства на шість літ.

§ VII. Вибори до соймиків будуть відбуватися на тих самих принціпах, які обовязують при виборах до польського сойму.

Вибори польської національности і вибори української національности вибиратимуть окремо при збереженню XXI ст.

Число членів соймику буде розділене поміж обі національности після їх чисельної сили в воєвідстві (ст. V.)

Виборчу ординацію до перших виборів до соймиків видасть президент польської републики на основі рішення ради міністрів. Ординацію до слідуючих виборів очеркне закон ухвалений соймом.

§ VIII. Президент польської републики скликує, відкликає і розвязує соймик; соймик буде скликаний найменче раз до року.

На випадок розвязання соймику нові вибори повинні бути заряджені не пізнійше, аніж в трьох місячному речинци від дня розвязання.

§ IX. Про важність виборів і вибору до соймику рішає Найвисший суд.

§ X. Посли є неодоторкаємі.

§ XI. Спосіб і порядок нарад соймику та дієти його членів на час істновання сесії, очеркне ухвалений соймиком реґуляміновий закон.

§ XII. Члени польської національности творять на соймику національну польську курію, а члени української національности творять національну українську курію, з яких кожда радить окремо під проводом вибраного предсідателя чи його заступника.

В спільних справах рішення усталюється дорогою згоди обох курій. В справах, які доторкають тільки одну національність, доволі ухвали тільки тої національної курії.

§ XIII. На цілі самоуправи воєвідства сойм польської републики буде призначувати рікрічну квоту, відповідаючу видаткови, який на ті самі цілі поносить держава в инших воєвідствах, а то після відношення числа населення воєвідства до числа населення решти воєвідства.

З тієї квоти будуть покривані перш за все спільні видатки воєвідства а решта розділена до розпорядимости національних курій евентуально недобір буде куріями доповнений. Підставою розділу, зглядно доповнення буде чисельне відношення польського населення до українського на просторі воєвідства.

Видатки на цілі самоуправи одної національности покриває кожда національна курія окремо, накладаючи на населення своєї національности додатки до державних податків, або посередні податки. О скільки обі курії задумують на ті цілі наложити посередний податок, то мусять порозумітися і згідно наложити податок чи оплату на усіх мешканців, а їх результатом поділитися після чисельного відношення обох національностей. Податкові закони воєвідства не можуть нарушувати податкової системи держави.

§ XIV. Воєвода репрезентує на соймику польську републику і має право брати участь в його нарадах особисто або посередством виделеґованого урядника.

§ XV. Для приготування і виконання рішень соймику, та для виконування адміністрації в области воєвідської самоуправи будуть покликані комісії — віроісповідання і публичної опіки та економічна. Кожда з них буде складатися з двох секцій, польської і української, які нараджуються і рішають під предсідательством воєводи або його заступника. В справах загальної натури, обі секції будуть радити і рішати разом в справах, які доторкають тільки одної національности окремо.

§ XVI. Воєвода має право завісити кожде рішення соймику, яке не підлягає санкції польської републики та кожде рішення комісії, яке на його думку противиться законам, одначе він має предложити справу до децізії адміністративного трибуналу польської републики.

§ XVII. Кожда секція комісії числитиме шістьох членів, з яких половину вибирає національна курія на час тревання своїх мандатів, а другу половину іменує воєвода, а саме Поляків до польської, Українців до української секції.

§ XVIII. До кождої секції буде приділене бюро, зложене з урядників її національности, іменованих воєводою і йому підчинених.

§ XIX. Для улегчення закладання виборчих ліст до соймику та для улегчення списів оподаткованих на випадок накладання податків окремих на українське населення, буде заложений в кождому з трьох воєвідств національний катастер, до якого мають бути вписані також правні особи після національности їхнього заряду.

§ XX. Мешканці воєвідства, які мають виборче право до соймику, а не наежать ані до польської, ані до української національности, мусять голосувати після власного вибору, або у польському виборчому окрузі, або українському, і в тій цілі мусять зголоситися при укладанню ліст управнених до виборів.

Коли такий виборець осягне посольський мандат, має засісти в тій національній курії соймику, до якої виборчої лісти прилучився.

§ XXI. На просторі згаданих воєвідств ані держава, ані друге самоуправне тіло не може вести ані підпирати кольонізації.

§ XXII. Державні власти і суди послугуються й свойому внутрішньому урядованню польською мовою, будуть зноситися в повищих трьох воєвідствах зі сторонами в їх рідній мові, так в письменній кореспонденції, як і приниманню зізнань до протоколів та веденню розправ.

Державні закони, воєвідські і всякі инші урядові оголошення будуть появлятися в польській і українській мові.

Самоуправні власти, кожда з окрема, очеркнуть свою внутрішню і зовнішну урядову мову, одначе вони обовязані приймати письма і відповідати на них в другій мові.

§ XXIII. Справа викладової мови та науки других мов в школах очеркує кожда національна курія для шкіл своєї національности.

§ XXIV. При обсаді державних урядів і посад на просторі згаданих воєвідств буде звернена спеціялна увага на те, щоби національний склад урядничих тіл відповідав потребам обох національностей.

§ XXV. При обсаджуванню посад в міністеріях і центральних властях буде запевнена українській національности національна скількість посад, відповідаюча її потребам.

Особливо в міністерстві віроісповідань і просвіти будуть утворені окремі департаменти для справ греко-католицької церкви і для справ українського шкільництва, обсаджені урядниками української народности.

§ XXVI. За вчинки політичної натури поповнені від дня 28. липня 1914 до дня оголошення цього закону жаден з мешканців згаданих воєвідств не буде потягнений до відповідальности.

§ XXVII. Заложення, орґанізація і буджет українського університету та шкіл з ним зрівнаних на просторі згаданих трьох воєвідств буде річчю уряду і сойму польської републики.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ПАСАЙК, Н. ДЖ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 97 У. Н. Союза повідомляє членів і члениць, що спеціяльний мітинґ відбудеться в неділю, дня 1-го жовтня о годині 6. вечер в шкільній алґи на Президент стр. Кождий член і члениця мають явитися на означений час, бо є дуже важна справа, а іменно вибір делеґата на Укр. Зїзд, котрий відбудеться сего місяця у Філядельфії. Неявившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — М. Припхан, предс.

НА ПОЛІТИЧНІ ТЕМИ.

СЛІДАМИМ ІСТОРІЇ „СИМВОЛ ВІРИ" С. ПЕТЛЮРИ.

Кождий стан суспільности є вислідом двох чинників, з одної сторони складаєся на се те, що я в тім напрямі роблю, а з другої сторони ділання усіх инших осіб в світі, ділання від мене независимі. Очевидна річ що оден ряд є зникаючо малий в порівнанню з другим і тому (результат) вислід є часто зовсім инший як я його очікував. Не инакше ведеся і політикови. Сей мусить мати „щасте", тобто ділання инших осіб чи народів мусять випасти, так як він очікував; а часто і „сліпий случай" грає велику ролю (прим. смерть якогось політичного провідника в иншій державі і через те можлива там зміна в політиці). Не диво, що похибки в політиці є річ звичайна, і мабуть в більшій мірі як банкротство чи страти в бизнесі. Проте нераз думали і думають многі, що політик повинен „вчитися з історії". Прецінь під сонцем нічо нема нового; усьо було; були народи, що боролися о свободу, о могучність і т. д. Належалоби про те вчитися з історії, оминати похибки а наслідувати се, що показалося добрим. **Та погляд сей є цілком хибний.** І се ми викажемо.

Навіть виднійші одиниці у беруть науку з історії. Так мовлив було. Так робив Хмельницький так і ми маємо поступати. Що сі слова мало значать то вистарчить пригадати, що часи Хмельницького а теперішність се така ріжниця, що всякі порівнання є і мусять бути виверненнєм дійсности. Одно є спільне а се, що Хмельницький **боровся** і ми **боремося,** та обставини серед яких велася борба а ведеся тепер є так ріжні, що примінювати тактику Хмельницького, се хиба вірити, що ми жиємо в часах Хмельниччини. Се, що було добрим за часів Хмельницького се нині може бути і цілком злим або неможливим. Ніхто чейже не повірить, що ми побідивши Ляхів просили би їх о мир, як се було за Хмельницького. Инші часи, инша техніка, инший спосіб борби і инша тактика. Тож коли инші причини є, то мусять бути і инші наслідки. Слово „борба" в часах Хмельницького мала і инший зміст як нині. Та якраз та обставина, що і тоді і тепер того самого слова уживаєся, веде до припущення, що ми в нашій боротьбі повинні іти слідами Хмельницького чи „слідами історії".

Тож коли читаємо в „Свободі" з 17. червня с. р., де Петлюра каже в своїм „Символі віри": „Волю йти шляхами Богдана Хмельницького та Петра Дорошенка, а не а не штовхати націю, розбивати собі лоба об нездійснимі сьогодня мрії та ілюзії", то очевидна річ, що ясно бачимо хибність сих думок. Ідучи шляхами Хмельницького можна сказати, що треба би з Росією заключити другу Переяславську угоду і т. д. а сего чейже Петлюра не думає робити. Не хочеся припускати, щоби Петлюра не знав, що історія не стоїть на місци і що іти шляхами гетьманів в дослівнім значінню слова се значить, як знаємо, стратити самостійність України. А коли слова Петлюри маємо розуміти загально, тобто що і він бореся, бо і гетьмани боролися, то се зовсім нічо не говорить про доброту його тактики, якої засад — як бачимо — годі черпати з історії.

Спинившися на „Символі віри" ми мусимо сконстантувати, що розуміння нації у Петлюри є хибне; нація а ґеоґрафічна територія се у Петлюри тесаме; нація се щось мертвого, як мертва є територія. Петлюра каже: „Для мене було і є аксіомою: в основу будівництва української державности треба покласти інтереси **цілого,** інтереси метрополії, а не інтереси території чи окремої области її. **Київ,** а не Львів чи Ужгород чи Катеринодар є столицею нашого народу, а тому і основна лінія нашої боротьби не повинна збочувати від цього напрямку". А дальше: „Ясна річ, що до цього (утворення власної суверенної держави — прим. авт.) треба йти розумними шляхами; треба в цій справі бути реальними людьми, ад не фонтостями. З огляду на це я все був і є прихильником реальних можливостий а не територіяльного макіявелізму. Це не значить, що я відмовляюсь цілковито від здійснення національно-етнографічного принціпу, — він зреалізується тоді, коли нація мати-ме відповідні данні до цього. Волю мати синицю в руці, аніж журавля в небі". „Хочу мати бараболю в руці а не солодку грушу в небі! Як можемо ми — наше поколінне — „бараболю", то наші діти, яким передамо в спадщину наш заповіт про ідеал нації, зуміють його поширити й придбати більше". „Хай приклад Італії, Сербії тай Франції або Румунії буде нам за зразок у нашій „територіяльній політиці", бо ці держави не в один день стали тим, чим вони суть, а довголітною боротьбою здобули собі можливість зреазілувати право нації на території її етноґрафічного розташування".

Коли ми читаємо: „В основу будівництва укр. державности треба покласти інтереси **цілого",** то під цим підпишеся кождий Українець, що бажає своїй державі. Та коли Петлюра зараз додає „інтереси метрополії, а не інтереси території чи окремої области її" то деж ці „інтереси **цілого"?;** коли „інтереси **цілого"** є міродайні то тим самим хиба і інтереси областий, без котрих чейже цілість неможлива. Тож **не** інтереси **цілого** а лише „метрополії. **„Київ,** а не Львів чи Ужгород чи Катеренодар є столицею нашого народу". **На жаль не є!** Київ був колись нашою столицею, та з утратою державности а радше пізнійше зі знищення і змосковщення українського міщанства він фактично перестав бути нашою столицею. Коли би Київ був осередком національної свідомости чи культури, то мимо сього, що не маємо держави, ми уважали би Київ за нашу столицю (духову, а не територіяльну), та тоді Київ мабуть не бувби попав в руки Москви, а був би скорще остоявся проти московської навали. Та що Київ таким осередком не є, то не лише, що Кияне не рушили пальцем в своїй обороні, але Київа боронили мабуть найбільше сини области, якої міністер Петлюри зрікся на користь Ляхів.

„Не Львів, чи Ужгород, чи Катеринодар", — таке зіставлення є лише запереченнєм дійсности і мішаннєм гороху з капустою. Порівнувати Східну Галичину, де народня свідомість безперечно стоїть на найвисшім степени ніж у всіх инших укр. областях, порівнувати її з Прикарпатською Україною, де народне життя зачинає щойно пробуджуватися, се хиба вже зовсім хибне. В борбі о самостійність не можна легковажити жадної частини, бо нині не знати, чи завтра котра не придасться (пр. укр. галицька еміґрація в Америці і її почин тепер!) Не після ґеоґрафічного положення, не після цего, чи дана область лежить близше чи дальше від Київа) з московсько-жидівською більшостю) належить оцінювати вартість українських областий, а після сего, яку реальну силу представляє дана область в борбі за державність. А очевидна річ, що під цим зглядом стоїть Галичина на першім місци і в обороні „метрополії" поставили більшу армію, як „Велика Україна". Тож зіставляти ту провінцію на поталу ворогови і чекати може, аж будуче покоління визволить її, се хибне і непевне є чи до сего часу не знищить Татарва о-вочів одвгої праці Франка, Павлика і других світлих синів України. „Виходячи з реальних можливостей" треба числитися з тим фактом, що **сто-тисячна армія тої области боронила „метрополію", а не на відворот!** Чи проте галицькі Українці „реальні люди" чи „фонтасти"? Дитина боронила маму, бо ця була заслаба. За се однак представителі тої мами уважали в даній хвилі за загідне з народною етикою копнути ту дитину. Чи не етика це тої голодної матери, що ріже дитину, щоби її мясом ратуватися перед голодом? **Дитина вмерла, та і мама пішла за нею!**

„Волю мати бараболю в руці а не солодку грушу в небі"! На жаль! осягнулося те останнє, а та „бараболя" наробила і шкоди Галичині, бо коли представитель Київа іде до ворога, то очевидна річ, що знайшлися і прихильники тої орієнтації; в Галичині вже маємо таких „бараболників" що їдять польські грушки а вірять, що се бараболя. І отсе є, що кождий галицький Українець налятнує!

„Волю йти шляхами Богдана Хмельницького та Петра Дорошенка" — каже Петлюра між иншим. Ми сказали вже, що йти шляхами других в дійсности неможливо. Всякі приміри з історії до „наслідування" вимагають стільки хисту і політичного комбінування, що про наслідування не може бути бесіди. А коли хтось конче хоче наслідувати і пр. іти і оборонити Київ, хотяй се з стратеґічни зглядів було цілком хибним, то не диво, що таке наслідуваннє історії є шкідливе і скінчилося неудачою. (Некорисність положення Київа від сторони Росії виказав недавно в „Свободі" проф. Рудницький!)

Чому Франція чи Італія чи Румунія має бути нам зразком в нашій „територіяльній політиці", сего Петлюра на жаль не сказав, бо се, що ті держави в один день не стали тим, чим вони суть, се лише тимбільше доказує, що Петлюра наслідує сліпо історію. Усі ті держави певно не злучили територій в один день, та чи брати се за примір нам нині се нічим не доказане. Ми бачимо в історії також, що держави і без великої борби не лише повстають наново і лучать усі свої области, але і загортають при тім спорі области чужих народів. І з більщою рацією можна би поставити Чехію і Польщу за примір; Франція, Італія і т. д. мали вже свою державність, коли злучали области, які для них під зглядом національно-культурним мали зовсім підрядне значіння тобто **не** таке як Галичина для цілої України. Натомість ані Чехи ані Поляки держави недавно не мали а мають її так як за „один день" і то з чужими областями. Та хотяй сі приміри більше надавалибися до „наслідування" то ніхто з політиків сего наслідувати **не буде.** Инші обставини там, инші у нас; инші сили там, инші у нас. Проте покликуваннєся на приміри з історії є все хибне. Румунія пр. „набрала" добре в світовій війні а прецінь дістала Семигород, Буковину і Бесарабію. Колиби ми з того факту хотіли брати примір, то повинні і ми добре „набрати" і злучити усі наші области. Польща без борби прийшла на світ з усіми територіями. Ми хоть як боролися то нічо не вдержали, бо инше було там а инше у нас. Польща не мала ворогів, які заперечувалиби її державність і мала опікунів; ми не мали опікунів а зі всіх боків ворогів, які лізли на нашу землю. Тож належалоби не шукати красше за жадними примірами а бути самому собі приміром, не наслідувати історію, **а робити її!**

Ніхто не зробить Петлюрі докору за се, що не може він виказатися нині успіхами, що „щастя" йому не дописувало, що перечислився в обрахованню сил, думаючи, що той сам нарід, що прогнав Скоропадського, прожене і всіх инших йому не любих опікунів. Певно, що коли би були на місци Петлюри инші провідники, то інакше булоби. Та як? — можемо припускати, або гірше або ліпше. Та се не змінить минувшини, прото всякі „якби" нині злишні. Діло народу буде поставити собі в будуччині чи тих самих провідників, чи инших. Та це не повинно бути лише справою „Придніпрянців", тут усі Українці повинні забрати голос і провідник повинен бути висловом волі не партії, не території, а **цілого** українського народу. Та такий провідник не смівби ані іти за своїми приміроми з історії ані відпекатися кількох мілонів братів, але робити це, що казавби нарід устами своїх вибранців (чи в потребі свідомійших одиниць). А чи нарід сказавби заявити безінтересовність в справі Східної Галичини або іти „в комірне" на ласку Ляхів, в це хиба не треба сумніватися. І якраз отця „безінтересовність" є причиною „роздвоєння державної опінії". Це є причиною, що галицькі Українці стратили всяке довіря до Петлюри і за представителя волі ані українського народу ані „Приніпрянців" його не признають. А коли Петлюра запевняє „маю чисте сумлінне і не боюся суа історії, бо нічо нечесного не зробив" то нехай і бувби сказав, **за яку ціну лізла Польща з ним о Київа?** Тоді кождий видівби, чи докори, які на него падають, є „незаслужені" чи ні.

Ніхто з галицьких Українців (галицьких хрунів — на жаль українського походження не числю до Українців) не виступав проти ідеї соборности. А коли галицькі Українці в своїй територіяльній політиці не ідуть шляхами Петлюри, то цьому є згадані причини. Чи політика Петрушевича а тим самим і галицьких Українців веде до цілі чи є фантазією, се бачимо по наслідках. Світ говорить про Східну Галичину, галицьке питання є предметом нарад, інтерпеляцій в чужих парляментах і т. д. При констеляції політичній, де 70 міліонів Німців мовчить і слухає, се богато для нас значить. Ми знаємо гаразд, що чекає нас еще може довга борба, та ми побідимо, бо не фантостю ми. Де є реальна сила а де фантазія, се Петлюра добре знає. Чи фантазія 100.000 армія, яку поставила Галичина в своїй обороні а відтак в обороні „метрополії"? Чи фантазія $100.000 позичка, яку зложила галицько-українська еміґрація в Америці? А коли ми не фантасти а реальна сила, то маємо причину думати, що добемося до берега, що є і етапом до соборности, та що годі нам чекати аж маси Великої України стануть нацією, проженуть опікунів і визволять Галичину за сей час скольонізовану і винищену. „Нам сонце зійде — роса очи виїсть". Ми не можемо чекати аж „будуче покоління" висвободить нас, а не можемо тому, бо нас ріжуть і нищать і коли нині не будемо боротися, то завтра нас може не стати в живих. Ми не дивимося, де лежить столиця, бо се нині річ підрідна; ми глядимо якби найскорше можна дійти до освободження **і зединення усіх українських земель.** Ми не кажемо „Київ а не Львів, чи Ужгород" і т. д.; ми кажемо: **і Київ і Львів і Ужгород"** і т. д. і як люди реальні числимося при тім з цим, що представляє в борбі реальну силу, на котру можна вичислити, якої одиниці не іддуть після забаганок „слави добувати", але які ідуть сповняти свій народний обовявок, як свідомі Українці.

Дорога наша, по якій ідемо під проводом нашого правительства, є одинока по якій можемо і мусимо іти і з неї не сміємо відійти. Та дорога ця зовсім не стоїть на перешкоді соборности і лише люди з куриною сліпотою можуть сего не видіти. І тому в справах всеукраїнських ми не вагаємося поперти кожду акцію, що веде до здійснення народнього ідеалу; то ніхто не може від нас вимагати довіря до тих людий, що країнці не відказуються поперанами торгували — Галицькі Ути „Придніпрянців", бо **ми** не робимо ріжниць територіяльного походження, **ми усі Українці,** та ми можемо і будемо поперати лише таких провідників (без згляду чи з Київа чи зі Львова чи Ужгороду і т. д.), які мають довіря народу. Чи Петлюра його має, се він повинен найліпше знати. Ми все поперали народних провідників; треба лише, щоби сі провідники покладались дійсно „на власні сили", не шукали опікунів, не брали ріжних примірів, а були самі собі приміром, щоби не йшли чужими шляхами, а своїми власними; **на це вони провідники!** А коли у них покажеся брак хисту, то нічо легшого, як назначити инших, яким „щастя" ліпше сприялоби.

„Незаслужені докори" не полягають на цім, що Петлюра не був ґенієм, а звичайним пересічним політиком без успіхів; ці докори є лише ствердженнєм цьої простої засади, що **жаден Українець н семіє продавати свого брата.** Петлюра гаразд знає, що галицькі Українці закинули йому, та про се він мовчить. А думаю, що ми як Українці маємо право жадати звіту з його діяльности, що маємо право знати, за **яку ціну помагала Польща Петлюрі. Чейже з любови до України ні, бо якраз історія, на яку покликуєся часто Петлюра, каже нам, що Польща була завсігди нашим ворогом. А коли Петлюра думає, що можна іти з Польщею не вважаючи на аличину, бо цю висвободять „наші діти", то се не похибка в політиці а злочин, бо очевидна продаж Галичини, тої самої Галичини, яка кістками своїх синів стелила від Сяну, Прута по Кавказ. І проте як довго етика Каїна є для Петлюри зразком до наслідування так довго галицькі Українці про него і чути не хочуть. Оце наша відповідь на його „Символ віри".**

Ю. Гниличанський.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

В НЮ ЙОРКУ БУДЕ РОСІЙСЬКА ДРАМА, ОПЕРА І ВОДВИЛ.

По большевицькому перевороті в Росії завмерло цілком економічне і культурне життє.

Наслідком того всякі писменники, учени, артисти стали виїздити заграницю, щоби працювати по змозі серед чужих.

От і з Москви виїздить славний російський драматичний театр Станіславського до Европи, а відтак до Ню Йорку.

Тому кілька днів приїхала до Ню Йорку також російська оперова трупа Марії Кузнецової, яка буде виступати в „Бут Тіетер", де буде давати опери, балет, комедії і пантомічну. Сю трупу зібрала Кузнецова в Парижі з російських артистів, що повтікали з Росії, і з ними (усіх 27 осіб) приїхала сюди. Справоздавець нюйорського дневника „Ворлд" питався її, чи не хоче вертатись до Росії. На се вона відповіла: „Їдьте перше Ви, а я поїду зараз за Вами".

Російський водвил (театр ріжнородности) вже є в Ню Йорку другий рік. Його провідник Балієв зібрав своїх артистів, що повтікали з Москви, по Европі таксамо як Кузнецова. Спершу виступав він в Европі, а тепер робить великі успіхи в Ню Йорку.

Большевики хотіли-б насилу задержати всіх артистів в Москві, але штука не цвіте на цвинтарі. Штука не може жити в Москві під большевицькою комісарією і втікає на світ, на сонце, де є життє.

МОРҐЕНОВИ БРАКУЄ ГРОШИЙ.

Американський мульті-міліонер, Дж. П. Морґен, на дорозі до Італії, був здержаний на границі Італії, де митові урядники жадали від него оплати цла. Морґен не мав дрібного гроша зі собою. Не хотілось йому вертатись до Інсбрука, де він мав кредити в банках, отже він виписав чек на жадану суму. Італіянські урядники подивились на його підпис і сказали йому, що чек не добрий. Морґен, котрий має життє своє заасекуроване на 5 мілійонів долярів, і котрий раз підписав чек на 75 мілійонів долярів, немало здивувався. Але це було що робити, лише вертатись до Унсбрука по гроші, бо інакше не міг перейти італійської границі.

ПОЗІР УКРАЇНЦІ З ЧЕСТЕР І ОКОЛИЦІ!

Дня 1. жовтня, с. є. в слідуючу неділю о годині 4. пополудни відбудеться

ВІЧЕ

в справі негайної помочи для Галичини в галі парохіяльній на W. 3rd St.
На вічу буде промовляти Др. Мишуга.
Проситься о численну участь.
КОМІТЕТ.

ПОЗІР УКРАЇНЦІ З ВІЛМІНҐТОН, ДЕЛЕВАР!

Дня 1. жовтня, с. є. в слідуючу неділю о годині 1. пополудни відбудеться

ВІЧЕ

в справі негайної помочи для Галичини в галі парохіяльній на Heald St.
На вічу буде промовляти Др. Мишуга.
Проситься о численну участь.
КОМІТЕТ.

YONKERS, N. Y.

Укр. Спів. Товариство ім. Лисенка в Йонкерс, Н. Й.
відограє театральне представленне

ІЦКО СВАТ

комедія в одній дії а двох відслонах
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 1. ЖОВТНЯ 1922.
в Propect Hall, 49 Buena Vista Ave.
Початок о годині 5-ій пополудни.
Режісер М. Фатюк.
По представленню баль до півночи.
Проситься всіх Українців і Українок місцевих і позамісцевих о численну участь. 24,26
КОМІТЕТ.

„ЗДАВ ЕКЗАМІН".

На леґіонових вечерницях у Кракові виголосив Пілсудський довгу бесіду, в котрій представив історію своєї боротьби за Польщу. Бесіда замітна своєю зарозумілостю. Зміст її такий: „Ніхто з Поляків не хотів боротися за Польщу, ніхто з чужих не хотів її відбудови, але я. Пілсудскі. доконав сього, хоч сам не вірив, що воно вдасться, бо не було причин вірити в те. Значить — я здав іспит життя". Нема тільки згадки в тій похвалі себе самого про те, як Пілсудський рішився поневолювати чужі народи, хоч ціле життє декламував про „вольносьць". Во істину — сеї його промови навіть офіціяльні лаполизи мабуть на довго не впакують у шкільні підручники, бо вона — виражаюча для своїх і чужих.

АННА ЯРОСЛАВНА — КОРОЛЕВА ФРАНЦІЇ

Фанцуський король Генрик утративши в 1044. р свою жінку Матильду, дочку імператора Генрика II., яка не лишила йому мужеських потомків, довго вагався з вибором другої жінки. Трудність знайти жінку непосвоячену в забороненім ступні збільшалася для нього задля першого подружжя, яке посвоячувало його майже з усіми володарями Германії.

Даремно шукав Генрик протягом скількох літ способу погодити завади канонічних вимогів з бажанням укріпити молоду капетинську династію новим подружжям. І ось він почув похвали для красоти одної молодої князівни, якої батько панував на другому кінці Европи десь у сусідстві Византії. Віддалення цього краю і його відокремлення, що чинили його чимось таємничим і майже невідомим для народів латинського Заходу, додавали королеві на його думку всякої певности, що донька цього пануючого не може мати з ним ніякого ступня спокревнення ні безпосереднього ні посереднього.

Анна була зрештою з усякого погляду гідна стати подругою внука Гуґона Капета.

Вона була дочкою Ярослава Володимировича, великого князя України, якого Рамбо називає руським Карлом Великим, а якого побіда на королем польським Болеславом занесла його імя аж до границь західньої Европи. Її дід, Володимир Великий піднявся був на високий ступінь могутности і запровадивши 988. р. християнство в своїм народі, поставив той нарід у ряді цивілізованих націй. Її мати Інгеґерда була дочка Оляфа, короля Норвеґії, названого „Скотгонуґ (королем Шотляндців). Її тітка по батькові, Доброгніва, а в хрещенні Марія, вийшла 1043. р. замуж до Кракова за Казимира І. і вступила на престіл Польщі, пробувши якийсь час у Франції монахинею в Клюні.

Із братів Анни старший оженився з дочкою Гарольда, останнього короля Англії із саксонської раси, так відомого із сумного кінця, якому уляг під ударами Вільгельма. Завойовника. Третій брат оженився з ґрафинею фон Штадт, сестрою Бурхарда пануючого єпископа Тревірського. Нарешті четвертий брат мав стати зятем Констиантина XII. Мономаха, імператора Візантії, Що до дочок Ярослава, то старша вийшла за Гарольда, короля Норвеґії, а молодша за Андрія, угорського корорла. Ці ріжнородні подружжя, що розгалужувалися від візантійського двора аж до Англії, чинили молоду князівну Анну, середущу дочку Ярослава, гідною засісти на французькім престолі.

Зрештою не було причини сумніватися про могутність і багацтво Руси, а що найменше великого князівства київського, яке в пору, що про неї говоримо, було головою і серцем усеї Руси. Булоб великою помилкою думати тому, що досі не знаходимо у французьких літописях ніякої згадки про Русь, що цей край був тоді стороною на пів варварською, поділеною на незалежні племена, ворожі одні проти одних, які вказує нам історія ще в VIII. віці. Навпаки, південна Русь заняла визначне місце на Сході. В часі Ярослава князівство, якого столицею був Київ, було вже монархією суцільнійшою, просторійшою і може й могутнійшою від королівства Франції. Руські племена одержали від Греків початки цивілізації. Їх полки нераз відносили славні побіди аж під брамами Константинополя і збогачувалися добичами із Візантії, яка мусіла окуплювати у них спокій. Коли не ходили в походи проти византійського імператора на власний рахунок, то винаймалися йому за добру плату для його воєнних походів, а нарешті в літах, коли не було нагоди воювати ані з імператором, ані проти нього, вели зисковну торговлю із византійськими купцями.

Само місто Київ було збірищем купців голяндських, угорських, німецьких, скандинавських, що містилися в окремих дільницях міста. Грецькі художники оздобляли всякими пишнотами київські палати і отириста київських церков, а один сучасний історик Адам Бременський, називає Київ суперником Константинополя і славою Руси.

Коли Франція з початку XI. віку мала ідеал дальший, огнища цивілізації численнійші і здавалося, що вона піде швидше дорогою матеріяльного і морального постуну, то все таки без уйми для себе вона могла взяти собі королеву із Руси, особливо, коли ця королева, як це без сумніву було з дочкою Ярослава, мала свому мужеві принести в посагу показну суму золотих дукатів, битих у Візантії,

Повзявши постанову просити руки дочки Ярослава, король Генрик вислав у посольстві туди Ґотіе Савейра (Мудрого або Вченого) епископа з Мео, і Ґосселена де Шаліняка, яким у супроводі додав скількох инших магнатів. Вирушивши в початку 1048. р. посли прийшли до князівни в 1049. р., а весілля відбулося в Ремсі 14 мая того самого року в день Зелених Свят.

Анна Русинка, роджена 1024. р., мала тоді 25 літ.

Келе Сент-Емур.